

Onderwerp: Ondersteuning gemeenteraad

Koggenland, 3 april 2023

Geachte raadsleden,

De taken die u vervult zijn belangrijk voor inwoners, organisaties en bedrijven in Koggenland. U vertegenwoordigt hen, stelt (financiële) kaders voor het college van B&W en controleert het college op de uitvoering daarvan. Als gevolg van decentralisaties, de komende Omgevingswet, regionale samenwerkingsverbanden, de toegenomen maatschappelijke complexiteit en de steeds verdergaande informatisering is het takenpakket van gemeenteraadsleden de afgelopen jaren verder verzwaard.¹ Om de kaderstellende en controlerende rol ook goed in de toekomst te kunnen blijven vervullen, is een goede ondersteuning onontbeerlijk.

Om in kaart te brengen hoe u wordt ondersteund heeft de Rekenkamercommissie Koggenland (hierna: RKC) meegedaan aan het Doemee-onderzoek naar de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging. Dit benchmarkonderzoek is in opdracht van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) uitgevoerd door PBLQ. De centrale vraag van het onderzoek is: *Wat is de staat van de financiële ondersteuning van het volksvertegenwoordigende orgaan?*

In totaal hebben 6 provincies, 6 waterschappen en 70 gemeenten (waaronder Koggenland) deelgenomen aan dit onderzoek. In een afzonderlijke rapportage is de informatie over Koggenland vergeleken met de informatie afkomstig van 25 andere gemeenten met minder dan 30.000 inwoners. Met name deze vergelijking geeft Koggenland de kans om zich op hoofdlijnen te spiegelen aan en te leren van andere gemeenten met een vergelijkbare omvang.

Eind december 2022 hebben wij de rapportages van PBLQ ontvangen met daarin de uitkomsten van hun onderzoek. De rapportages van PBLQ zijn als bijlagen bijgevoegd bij deze brief. Op hoofdlijnen gaan deze rapportages in op vijf vormen van ondersteuning:

- de raadsgriffie,
- fractieondersteuning,
- ambtelijke ondersteuning,
- informatievoorziening aan de raad,
- rekenkamercommissie.

De informatie uit het onderzoek hebben wij besproken met de raadsgriffier, met als doel om de informatie beter te kunnen duiden en aan te kunnen sluiten bij ontwikkelingen die zowel bij de raad als de raadsgriffie spelen.²

Om u op een overzichtelijke en beknopte wijze te informeren, hebben wij de belangrijkste bevindingen voor u samengevat in deze rekenkamerbrief. In de brief doen wij suggesties over mogelijke onderwerpen rondom de ondersteuning van individuele raadsleden en de gemeenteraad, waarover u met elkaar in gesprek kunt gaan. Daarnaast gaan wij in op de ontwikkelingen bij uw RKC. Vanwege de Wet versterking decentrale rekenkamers moet de RKC in 2023 worden omgevormd naar een rekenkamer.

Zowel de raadsgriffier als de burgemeester, in de rol van de voorzitter van de raad, hebben wij de mogelijkheid geboden om bestuurlijk te reageren op deze brief. Beide reacties maken onderdeel uit van deze brief.

1. De raadsgriffie

Uit de benchmark blijkt dat het budget van de raadsgriffie (2022: circa € 168.000) onder het gemiddelde ligt van de andere gemeenten met minder dan 30.000 inwoners (2022: € 211.000). Een

¹ Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), *Goede ondersteuning, sterke democratie*, november 2020, p. 9, 36

² Wij hebben op 27 januari 2023 gesproken met de raadsgriffier. De raadsgriffier heeft op 11 februari 2023 gereageerd op het concept verslag. Het definitieve verslag hebben wij betrokken bij het opstellen van deze brief. Wij hebben een eerder versie van deze brief aan de raadsgriffier voor feitelijk wederhoor voorgelegd.

mogelijke verklaring daarvoor is dat een aantal lasten (bijvoorbeeld huisvesting, ICT, leeractiviteiten en -middelen voor de raadsgriffier en medewerkers) niet ten laste van het budget van de raadsgriffie Koggenland worden gebracht. Die lasten komen voor rekening van het budget van het college van B&W. De omvang van de griffie (2022: 2,2 fte) is vergelijkbaar met die van andere raadsgriffies. Tot en met 2022 ontbrak een afzonderlijk budget voor het verzorgen van trainingen en opleidingen ten behoeve van de gemeenteraad in Koggenland. Andere vergelijkbare gemeenten (n=23) beschikken wel over een afzonderlijk budget (2022: circa € 8.800). Met ingang van 2023 beschikt de gemeenteraad over een afzonderlijk opleidingsbudget (€ 8.050), waaruit de door externen verzorgde opleidingsactiviteiten kunnen worden betaald.

Doelstelling raadsgriffie

Uit het griffieplan 2021-2022 Koggenland (versie september 2021) blijkt dat de raadsgriffie de gemeenteraad op een professionele wijze wil adviseren en ondersteunen bij de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol van de raad. Zij wil de raad in een gezaghebbende positie brengen en houden. Daartoe wil zij de processen zo inrichten dat de raad haar taken optimaal kan vervullen. De griffie is daarbij een integrale en betrouwbare partner voor de raad, de fracties, de individuele raadsleden, het college en de ambtelijke organisatie. De griffie vervult haar taken en verantwoordelijkheden vanuit een onafhankelijke positie en een proactieve en professionele houding.

De griffier en de werkgeverscommissie hebben in september 2021 afgesproken dat er jaarlijks in het najaar een griffieplan aan de raad wordt voorgelegd. Het griffieplan is een sturingsmiddel: het geeft de raad een beeld van de prestaties die de griffie levert en geeft ook aan wat de raad van de griffie mag verwachten. Het plan is daarmee het kader waarbinnen de griffie haar werk verricht. Voor de periode 2021-2022 zijn op hoofdlijnen vijf doelstellingen geformuleerd:³

- *Optimaliseren van het besluitvormingsproces*, waaronder het structureren van de werkwijze voor raadvragen, het rubriceren van de lijst van ingekomen stukken (LIS) en het duidelijk zichtbaar maken op de LIS van de afdoening van toezeggingen en moties.
- *Verdere realisatie van het raadsontwikkeltraject*, met als doel de raad verder te versterken, de kwaliteit van het besluitvormingsproces van de raad te verbeteren en het opbouwen van onderling vertrouwen.
- *Optimaliseren website en raadsinformatie*.
- *Vorbereiden gemeenteraadsverkiezingen* (maart 2022)
- *Optimaliseren werkproces*, verbeteren inzicht in budgetten van de raad en de griffie, inventariseren welke verordeningen en regelingen van de raad en commissies geactualiseerd moeten worden, investering in ICT ter ondersteuning van raadsleden en het opstellen van een plan van aanpak in verband met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling.

De raadsgriffier heeft aangegeven elk kwartaal de voortgang van het griffieplan met de werkgeverscommissie te bespreken en indien nodig de prioriteiten bij te stellen. In februari 2023 bespreken werkgeverscommissie en de griffier mogelijk de actualisatie van het griffieplan.

Opleidingen, trainingen en voorlichting aan raadsleden

Aanvullend op het griffieplan verzorgt de raadsgriffie in samenspraak met het presidium opleidingen, trainingen en voorlichtingen aan de raadsleden. Uitgangspunt daarbij is dat de raad goed in positie wordt gebracht door hen van de benodigde informatie te voorzien. Daarnaast maken de griffier en het presidium de afweging in welke vorm de kennis wordt aangereikt. In verband met de tijdsdruk van raadsleden en om hen de mogelijkheid te bieden om te bepalen of en wanneer zij kennis willen nemen van informatie, wordt de informatie regelmatig digitaal met hen gedeeld. Het aantal fysieke bijeenkomsten wordt beperkt tot die bijeenkomsten die daartoe een meerwaarde hebben. Voordat een opleiding voor de gehele gemeenteraad dan wel voor een commissie wordt aangeboden, geldt dat de behoefte daartoe is gepeild in het presidium dan wel in een commissie. Het initiatief voor deze peiling kan komen vanuit de raad of commissie, het presidium, de griffier of als onderdeel van het inwerkprogramma.

³ Griffieplan 2021-2022, versie september 2021

Veel van de trainings- en informatiebijeenkomsten zijn voor raadsleden gratis. Zo verzorgt de raadsgriffie in samenwerking met de ambtelijke organisatie allerlei trainingen en voorlichtingen in de vorm van een informatiebijeenkomst voor de gemeenteraad. Bijvoorbeeld een voorlichting over het gebruik van de GO-app om papierloos te vergaderen of over ontwikkelingen in de wetgeving (Omgevingswet, de Woo en de wijziging Wet gemeenschappelijke regeling). De griffie attendeert de raadsleden op door anderen aangeboden trainingen en symposia (bijvoorbeeld VNG, Vereniging voor Raadsleden). Ook attendeert de griffie raadsleden op de regionale raadsledenbijeenkomsten, die door de griffiers uit de regio in gezamenlijkheid worden georganiseerd. Tijdens die bijeenkomsten worden twee typen van informatie gedeeld. Ten eerste informatie die relevant is voor komende besluitvorming, waarbij de betrokken organisaties en of ambtenaren presentaties verzorgen. Ten tweede wordt informatie gedeeld die in het teken staat van de raad zelf. Bijvoorbeeld over de rol van de gemeenteraad in de West-Friese regio en de bevinding uit het ROB Rapport "Goede ondersteuning, sterke democratie" over de ondersteuning van gemeenteraden.

Aan leden van de werkgeverscommissie en de auditcommissie zijn trainingen aangeboden om hun kennis te vergroten. Deze trainingen zijn verzorgd voor externe opleiders.

Individueel opleidingsbudget raads- en commissieleden

Raadsleden en commissieleden kunnen aanspraak maken op een individueel opleidingsbudget van maximaal

€ 500 per jaar.⁴ De afgelopen raadsperiode (2018-2022) heeft geen enkel commissie- of raadslid hier aanspraak op gemaakt. Gaan zij dit wel doen, dan gaat dit in de praktijk ten laste van het totale budget van

€ 8.050. Het opleidingsbudget zal in dat geval niet toereikend zijn om de aanspraken van alle commissie- en raadsleden te honoreren.

Mogelijke gespreksonderwerpen

Het griffieplan is in september 2021 voor het eerst opgesteld en sindsdien ter kennisname aangeboden aan de raad. Het griffieplan bevat een overzicht van de minimaal te verrichten activiteiten, mogelijkheden om de raad en raadsleden verder te ondersteunen en daar prioriteiten in te stellen. Gesprekken over het griffieplan worden gevoerd tussen de raadsgriffier en de werkgeverscommissie namens de raad. De raad als geheel wisselt niet van gedachte over het griffieplan. Begin 2023 is een geactualiseerd griffieplan aangeboden aan de werkgeverscommissie.

Mogelijk onderwerp van gesprek: *In hoeverre vindt de raad de activiteiten voor verdere ondersteuning noodzakelijk en heeft de raad aanvullende wensen op het griffieplan?*

Budget voor opleidingen. Het budget voor individuele en gezamenlijke opleidingen en trainingen is niet toereikend als alle raadsleden aanspraak zouden maken op een opleidingsbudget. De raad heeft in de afgelopen jaren niet gesproken over de omvang van het opleidingsbudget en welke activiteiten er al dan niet ten laste van dit budget gebracht moeten worden. **Mogelijk onderwerp van gesprek:** *Geldt het opleidingsbudget voor zowel de gezamenlijke als individuele opleidingsmogelijkheden?*

2. Fractieondersteuning

Uit de benchmark blijkt dat er op jaarbasis € 3.200 beschikbaar voor fractieondersteuning in Koggenland. Dat komt neer op € 168 per raadslid en € 0,14 per inwoner. Dat is relatief laag: het gemiddelde van de gemeenten met een vergelijkbare omvang bedraagt € 472 per raadslid en € 0,67 per inwoner.

De regels rondom fractieondersteuning zijn geregeld in de *Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Koggenland* (geldend vanaf 1 januari 2021). Conform deze verordening hebben alle fracties recht op een jaarlijkse vergoeding van € 450 per fractie en € 50 per raadszetel, gedurende de zittingsperiode van de raadsfractie. Het bestedingsdoel van deze bijdrage is (ex art. 7 van de

⁴ Artikel 4 van de Verordening Rechtspositie raadsleden en fractievertegenwoordigers 2019

verordening) breed geformuleerd: het bedrag mag worden besteed aan ondersteuning die ertoe strekt de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol van de fractie te versterken". Artikel 7 van de verordening geeft ook enkele beperkingen aan: de bijdrage mag niet worden besteed aan onder meer uitgaven die in strijd zijn met a) wettelijke bepalingen en overige regelingen; b) betalingen aan politieke partijen of verbonden instellingen; c) giften, leningen beleggingen en voorschotten, d) uitgaven die dienen bestreden te worden uit vergoedingen die leden ingevolge het rechtspositiebesluit raads- en commissieleden toekomen; e) algemene opleidingen, tenzij deze gerelateerd zijn aan de politieke uitgangspunten van de deelnemers; en f) politieke doeleinden.

De bijdrage voor fractieondersteuning wordt jaarlijks als voorschot aan de raadsfracties uitgekeerd en een batig saldo mag worden meegenomen naar het volgende kalenderjaar. Aan het einde van een zittingsperiode van vier jaar wordt een eventuele reserve teruggestort. Jaarlijks wordt door de fracties verantwoording afgelegd over de besteding van het fractiebudget aan het presidium. De gemeenteraad ontvangt van het presidium het controlerapport.

Op 31 oktober 2022 heeft het presidium de verantwoording over de fractiebudgetten van de periode januari tot en met maart 2022 goedgekeurd. Na een wijziging (d.d. 28 november 2022) is het verantwoordingsverslag ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad op 19 december 2022. Uit de verantwoordingsinformatie is op te maken dat alle vijf de fracties gebruik hebben gemaakt van het budget. Het wordt echter niet duidelijk waaraan het budget wordt besteed. In de verantwoordingsinformatie over 2021 wordt wel uiteengezet welke categorieën uitgaven niet worden gehonoreerd. Dat betreft voornamelijk uitgaven die dienen te worden betaald vanuit de onkostenvergoeding die raadsleden maandelijks ontvangen uit hoofde van het rechtspositiebesluit raads- en commissieleden.

Mogelijke gespreksonderwerpen

De hoogte van het fractiebudget is in vergelijking met andere gemeenten van minder dan 30.000 inwoners, laag te noemen. Tegelijkertijd blijkt uit de verantwoordingsinformatie dat aan het einde van de raadsperiode 2018-2022 niet het gehele budget is aangewend. **Mogelijk onderwerp van gesprek: *Is de hoogte van het fractiebudget toereikend?***

De verantwoordingsinformatie over de uitputting van de fractiebudgetten laat zien in welke mate de vijf de fracties gebruik maken van het fractiebudget. Tegelijkertijd blijkt uit deze informatie niet aan welke kostencategorie het fractiebudget is besteed. **Mogelijk onderwerp van gesprek: *Wil de raad de inwoners van Koggenland uitgebreider informeren over de besteding van het fractiebudget?***

3. Ambtelijke ondersteuning

Uit de benchmark blijkt dat 91% van de deelnemende decentrale overheden geformaliseerde afspraken hebben over ambtelijke bijstand, bijvoorbeeld in een verordening. Dit geldt ook voor Koggenland. Tegelijkertijd geeft het gros van de deelnemende overheden net zoals Koggenland aan dat er in het afgelopen jaar geen beroep is gedaan op deze afspraken.

Ambtelijke ondersteuning wordt geregeld in de *Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Koggenland* (geldend vanaf 1 januari 2021). Conform deze verordening wordt een verzoek om (ambtelijke) bijstand ingediend bij de griffier. De verzochte bijstand dient vervolgens zo spoedig mogelijk te worden verleend. Indien de griffier de verzochte bijstand niet kan verlenen, wordt de gemeentesecretaris verzocht om één of meer ambtenaren aan te wijzen om ambtelijke bijstand te verlenen.

De gemeentesecretaris mag een verzoek om drie redenen weigeren. Indien niet aannemelijk is gemaakt dat het verzoek verband houdt met raadswerkzaamheden, wanneer het verzoek het belang van de gemeente kan schaden of indien het verlenen van bijstand in redelijkheid niet kan worden gevraagd. In het geval dat het verzoek om ambtelijke bijstand wordt geweigerd, deelt de gemeentesecretaris dat met redenen omkleed mee aan de griffier en het raadslid. Het raadslid of de

griffier kan vervolgens, indien gewenst, de burgemeester verzoeken om in overleg te treden om tot een voor alle partijen bevredigende oplossing te komen.

In 2021 en 2022 is door raadsleden geen verzoek gedaan tot ambtelijke bijstand, op de wijze zoals omschreven in de verordening. Wanneer inhoudelijke vragen over beleidsonderwerpen bij de griffie binnenkomen, dan wordt overwogen om over het betreffende thema een informatieavond te organiseren. Het uitgangspunt van de griffier is hierbij dat alle raadsleden dezelfde informatiepositie hebben.

Van andere raadsinstrumenten, zoals moties, amendementen, mondelinge en schriftelijke vragen en interpellaties maken de raadsfracties wel gebruik.

Mogelijk gespreksonderwerp

Raadsleden hebben de afgelopen jaren geen ambtelijke bijstand gevraagd. Indien er een verzoek om informatie komt bij de griffie, wordt getracht rondom het thema een informatieavond te organiseren, waarmee de informatie voor alle raadsleden beschikbaar komt. **Mogelijk gespreksonderwerp:** *Is de raad op de hoogte van de mogelijkheid van ambtelijke bijstand en zijn er situaties mogelijk waarin ambtelijke bijstand de voorkeur zou kunnen krijgen boven een informatiebijeenkomst?*

4. Informatievoorziening aan de raad

Uit de benchmark blijkt dat goede en geschikte informatie een belangrijke voorwaarde is voor kaderstelling en controle. Een informatiesysteem (raadsinformatiesysteem, stateninformatiesysteem, informatiesysteem ten behoeve van AB) is een voorbeeld van een instrument dat kan bijdragen aan de informatievoorziening van de volksvertegenwoordiging. Het merendeel van de decentrale overheden maakt gebruik van het informatiesysteem Ibabs (59%) of Notubiz (21%). Koggenland maakt net zoals 13% van de deelnemers gebruik van Gemeenteoplossingen.

Ons valt op dat het aantal zoekmogelijkheden binnen het [raadsinformatiesysteem](#) van Koggenland beperkt is. Naast het zoeken op een agendapunt of documentnaam kunnen de zoekresultaten worden beperkt door te kiezen voor een bepaald documentsoort en bepaald orgaan. Opvallend daarbij is dat geen onderscheid kan worden gemaakt tussen het college, de burgemeester of de raad. Ook is het niet mogelijk om de zoekresultaten te beperken tot een bepaalde periode. Het raadsinformatie bevat de mogelijkheid om ook thema's aan te maken. Van die mogelijkheid is nog geen gebruik gemaakt, terwijl complexe dossiers die over één of meerdere raadsperioden heen lopen, beter voor raadsleden en inwoners zijn te volgen, als informatie systematisch is te ontsluiten.

De raad wordt zowel schriftelijk als mondeling geïnformeerd. De informatiebijeenkomsten zijn daarbij een rijke bron voor informatie. In 2022 zijn er vijftien bijeenkomsten georganiseerd.⁵ Deze bijeenkomsten zijn formeel niet besloten, maar er wordt ook geen ruchtbaarheid aan gegeven. Ook worden de bijeenkomsten niet opgenomen, met als doel dat er tijdens de bijeenkomst vrij van gedachten kan worden gewisseld en vragen kunnen worden gesteld. De keerzijde is dat anderen dan raadsleden en fractievertegenwoordigers geen kennis kunnen nemen van de verstrekte informatie. Ook is het niet mogelijk om de informatiebijeenkomst terug te kijken.

Mogelijk gespreksonderwerp

⁵ Over de onderwerpen: Julianaweg Hensbroek, het rekenkamerrapport Woonbeleid resultaat gericht werken, delegatiebesluit en adviesrecht onder de omgevingswet, rekenkamerrapport over de Wet openbaarheid van bestuur, de Wet Open Overheid, HVC, transformatie gemeentelijke organisatie, duurzaamheid, ontwikkelingen brandweer, normen en waarden, nieuwbouw basisschool De Ark, Omgevingswet en Omgevingsplan Kernen, technisch vragenuur begroting, meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) Wegen, Groen, Begraafplaatsen en het programma stedelijk water en riolering.

De zoekmogelijkheden in het raadsinformatiesysteem zijn beperkt, zowel voor individuele documenten als documenten die tot complexe dossiers behoren die langdurig lopen. Nu nog het bevat het [raadsinformatiesysteem](#) geen thematische informatie. Juist in complexe en langdurige trajecten kan het 'collectieve geheugen' voor de raad worden geborgd door informatie rondom thema's te verzamelen en te ontsluiten. **Mogelijk gespreksonderwerp: *Hoe ervaren de raadsleden de zoekmogelijkheden en de mogelijkheid om informatie te ontsluiten in complexere dossiers?***

Informatiebijeenkomsten kunnen niet worden teruggekeken. In andere gemeenten zoals Amsterdam⁶ en Zaanstad⁷ worden informatiebijeenkomsten opgenomen en zijn deze terug te zien via het raadsinformatiesysteem. **Mogelijk gespreksonderwerp: *Is het wenselijk dat informatiebijeenkomsten door (nieuwe) raadsleden en andere geïnteresseerden kunnen worden teruggekeken, of volstaat de huidige werkwijze waarbij geen drempel wordt opgenomen?***

⁶ Expertmeeting institutioneel racisme.

⁷ Technische sessie over het Noordzeekanaalgebied en Achtersluispolder.

5. De rekenkamercommissie

Uit de benchmark blijkt dat het budget van de rekenkamercommissie Koggenland in 2022 (€ 25.000) op een vergelijkbaar niveau ligt als dat van gemeenten met dezelfde omvang (€ 23.788). Bij rekenkamercommissies van de andere gemeenten is er voor de periode 2018 tot en met 2021 regelmatig sprake van een onderbesteding van het budget. De rekenkamercommissie Koggenland heeft de budgetten voor deze periode besteed aan onderzoeken.

Wij, de rekenkamercommissie, ondersteunen u in uw controlerende en kaderstellende taak met onze rapportages. Daarbij zijn wij één van de informatiekkanalen die raadsleden gebruiken om informatie te verzamelen.⁸ Per 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking getreden, met als gevolg dat gedurende 2023 de rekenkamercommissie moet worden ontbonden en een rekenkamer met alleen externe leden moet worden ingesteld (zie voor een nadere toelichting de brief van het ministerie van BZK in de bijlage). Voor deze transitie maken wij zoveel mogelijk gebruik van de kennis van de NVRP en overleggen wij nauw met onze interne leden, de raadsgriffier, de burgemeester, in de rol van voorzitter van de raad, en met de wetgevingsjurist van de gemeente.

Gedurende 2023 zult u een aantal vragen voorgelegd krijgen over:

- *De inhoud van de verordening op de rekenkamer.* Het is een wettelijke plicht dat in deze verordening de vergoeding voor de leden van de rekenkamer wordt geregeld (art 81k Gemeentewet). Maar u kunt aanvullend ook andere onderwerpen regelen. Bijvoorbeeld uit hoeveel externe leden u wilt dat de rekenkamer bestaat, welke soort kosten er ten laste komen van het budget van de rekenkamer en welke niet, en of de secretaris van de rekenkamer werkzaam is op de griffie (art 81j lid 3 Gemeentewet) of vanuit de ambtelijke organisatie alleen ter beschikking wordt gesteld voor de rekenkamer.
- *De samenstelling van de rekenkamer.* De gemeenteraad zal voor het eind van het 2023 de leden van de rekenkamer moeten benoemen voor de wettelijke termijn van 6 jaar (81c lid 1 Gemeentewet).
- *Betrokkenheid van de raad.* Hoe de raad of een afvaardiging daarvan in de toekomst betrokken wil zijn bij de rekenkamer (bijvoorbeeld in een klankbordgroep of een commissie), omdat het niet meer mogelijk is om raadsleden als intern lid van de rekenkamer te benoemen.
- *De omvang van het budget van de rekenkamer.* Voor het huidige budget van de rekenkamer (€ 25.000 per jaar) is het mogelijk om circa 3 onderzoeken te doen in de periode van twee jaar. Indien de raad wenst dat de rekenkamer meer gaat samenwerken met rekenkamers in Noord-Holland, behoefte heeft aan een hogere frequentie van onderzoeken, of behoefte heeft aan verzoekonderzoeken, dan is het huidige budget niet toereikend. De leden van de rekenkamer zijn niet op alle beleidsterreinen deskundig, denk bijvoorbeeld aan het terrein van ondermijning of als het gaat om de ICT-infrastructuur. Onderzoek naar die terreinen vergt inhuur van externe deskundigheid of het uitbesteden van (een deel van) het onderzoek. Uit eerder door de RKC opgevraagde offertes blijkt dat de prijzen in de huidige markt in combinatie met de omvang van het budget, geen ruimte geven om dat soort expertise in te huren.

In overleg met de twee interne leden en de raadsgriffier zullen wij met (een vertegenwoordiging van) de gemeenteraad in gesprek gaan over bovenstaande onderwerpen en de keuzes die daarbij te maken zijn. Wij zullen u ook concrete voorstellen (bijvoorbeeld de tekst van een concept verordening of concept benoemingsbesluiten) en een tijdsplan aanreiken om de besluitvorming te vereenvoudigen.

Na het vaststellen van de verordening en benoeming van de leden van de rekenkamer, zullen wij u ook het Reglement van Orde van de rekenkamer toesturen (artikel 81i Gemeentewet).

Met de wetswijziging zullen ook onze bevoegdheden worden uitgebreid. Tot 2023 was het zo dat de rekenkamer wel subsidies mocht onderzoeken, maar geen inkopen. Dat leverde ongewenste situaties op. Kocht de gemeente bijvoorbeeld de Wmo- of jeugdzorg in, in plaats van deze te subsidiëren, dan was de rekenkamer niet bevoegd om onderzoek te doen bij deze partij. Dat gaat nu veranderen. Althans als het college contractueel het recht heeft geregeld om zelf onderzoek te mogen doen. Wij hebben op 27 januari 2023 aan de gemeentesecretaris gevraagd om in kaart te brengen welke contracten dit onderzoeksrecht al bevatten en voor welke contracten dat niet is geregeld.

Ook zullen wij de mogelijkheid krijgen om de raad of het college (tijdelijk) vertrouwelijk te informeren als dat nodig is. Bijvoorbeeld als het wenselijk is dat een tekortkoming in de bedrijfsvoering, informatiebeveiliging of de legesverordening eerst wordt hersteld voordat wij daarover rapporten.

Met de wetswijziging krijgt het college ook de plicht om jaarlijks de raad te informeren over de opvolging van de aanbeveling van de rekenkamer.

Mogelijk gespreksonderwerp

Welke voorkeuren heeft de raad bij het inrichten van de rekenkamer? Het komend jaar kunnen keuzes worden gemaakt over hetgeen in de verordening op de rekenkamer geregeld, over de samenstelling van de rekenkamer, over de toekomstige betrokkenheid van de raad bij de rekenkamer, en over het budget van de rekenkamer in relatie tot de uit te voeren activiteiten. **Mogelijk gespreksonderwerp: *Op welke wijze wilt u in gesprek gaan over de te maken keuzes?***

Tot slot

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) constateert dat gemeenteraden het ingewikkeld vinden om in zichzelf te investeren. Bij de afweging waaraan schaarse publieke middelen moeten worden besteed (bijvoorbeeld jeugdzorg, woningbouw, bestrijden armoede, klimaat, energietransitie) is het, al dan niet aangewakkerd door of uit angst voor de publieke opinie of sociale media, een veelvoorkomende reflex van gemeenteraden om het goede voorbeeld te willen geven en te 'snijden in eigen vlees': het bezuinigen op de griffie, het korten op het budget van de rekenkamer, het schrappen van de fractieondersteuning, een stop op cursussen en opleiding. De ROB constateert tegelijkertijd dat snijden in eigen vlees leidt tot een neerwaartse spiraal.⁹ Bij de genoemde gespreksonderwerpen speelt ook steeds de vraag op de achtergrond, hoeveel wilt u investeren in de eigen gemeenteraad?

Wij hebben het concept van deze rekenkamerbrief op 17 maart 2023 aan de raadsgriffier en de burgemeester in rol van voorzitter voorgelegd voor een bestuurlijke reactie. Wij danken de griffier en de burgemeester beide voor hun reactie.

De griffier gaat in de reactie van 24 maart (zie bijlage) nader in op het budget van de raadsgriffie en het opleidingsbudget voor de gemeenteraad. Voor wat betreft het griffieplan merkt de raadsgriffier op dat dit plan onderwerp van gesprek is met de werkgeverscommissie. De raadsgriffier doet de suggestie dat de door de rekenkamer benoemde gespreksonderwerpen ook voor bespreking geagendeerd kunnen worden in het presidium of een nog te vormen werkgroep van de raad. Daarnaast geeft de griffier aan dat al voorbereidingen worden getroffen om complexe dossier beter te ontsluiten. Tot slot verneemt de raadsgriffier graag of en op welke wijze de raad in gesprek wil gaan over de inrichting van de rekenkamer.

De reactie van de burgemeester (28 maart) is krachtig en nemen wij integraal op in deze brief: *Als voorzitter van de raad ben ik blij met de resultaten van het onderzoek en de inzichten die hiermee zijn verkregen. Ik deel van harte de mening dat de raad zeer adequaat wordt ondersteund door de griffie. De samenwerking tussen raad, college en organisatie is daarmee goed op orde. Ik spreek de wens uit dat de raad in zijn eigen ontwikkeling blijft investeren door gebruik te maken van de beschikbare budgetten.*

⁸ Ander bronnen zijn het college van B&W, de burgemeester, de griffie, verbonden partijen, de eigen (landelijke) partij, burgers en het middenveld (bron: Prof. dr. Klaartje Peters Dr. Tom Verhelst m.m.v. Milou Peeters, *Controle door raadsleden*

Een verkenning van de praktijk van controle in gemeenteraden (publieksversie), juni 2021, p. 23

⁹ Raad voor het Openbaar Bestuur, *Goede ondersteuning, sterke democratie*, november 2020, p. 35-36

Uiteraard lichten wij deze rekenkamerbrief nader toe als u daar prijs op stelt. Deze toelichting kan plaatsvinden in of voorafgaand aan een raadsvergadering. Wij zullen dit afstemmen met uw raadsgriffier.

Met vriendelijke groet,

De Rekenkamercommissie Koggenland
Jurje Terhorst (extern lid en voorzitter), Twan Sijm en Arjan Kok (externe leden), Rianka te Winkel en Frank Schuitemaker (interne leden)

Bijlagen als onderdeel van deze brief:

- Bestuurlijke reactie raadsgriffier, 24 maart 2023

Losse bijlagen bij deze brief

- PBLQ, *Factsheet gemeente Koggenland Doemee 2022*, december 2022
- PBLQ, *Over de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging. De bevindingen uit het DoeMee-onderzoek 2022 in breder perspectief*, december 2022
- Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Inwerkingtreding wet versterking decentrale rekenkamers*, november 2022

Bijlage: bestuurlijke reactie raadsgriffier

Aan de Rekenkamercommissie

Middenhof 2 | De Goorn
www.koggenland.nl

DATUM 24 maart 2023
ONDERWERP Betreft: Reactie op Rekenkamerbrief 'Ondersteuning gemeenteraad'.
DOCUMENTNUMMER U23.000931
ZAAKNUMMER ZK23000358

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

Hartelijk dank voor uw aanbod om te reageren op de Rekenkamerbrief 'Ondersteuning gemeenteraad'. Ik maak graag gebruik van deze mogelijkheid.

Allereerst wil ik mijn dank uitspreken voor het door u verrichte werk en het hiermee voor de raad geboden inzicht op de staat van de financiële ondersteuning van deze raad. Zoals u ook aangeeft in uw brief is een goede ondersteuning onontbeerlijk om de kaderstellende en controlerende rol zeker ook in de toekomst goed te kunnen blijven vervullen.

Wij hebben in een prettig verlopen gesprek eind januari de informatie uit het onderzoek doorgenomen en waar nodig heb ik de informatie nog nader kunnen duiden. Ik wil mij in deze reactie dan ook beperken tot een paar specifieke opmerkingen.

Allereerst geef ik graag nog een reactie op hetgeen in uw brief is genoteerd over het budget van de raadsgriffie (onder kopje 1. pag. 1 en 2).
Ter verduidelijking van wat nu precies onder het budget van de griffie kan worden verstaan geef ik graag nog de volgende toelichting. Voor het budget van de griffie kan een onderscheid worden gemaakt worden tussen de kosten die voor de raad zijn begroot (budget gemeentebestuur), de kosten voor de rekenkamer en de kosten die ten behoeve van de griffie zelf worden gemaakt.
Het budget gemeentebestuur, omvat die kosten die worden begroot voor de raad, zoals de in uw brief benoemde studiekosten, als ook de presentiegelden fractievertegenwoordigers, bijdragen aan raadsfracties, ICT, contributies en kosten voor werkbezoeken e.d..
Sinds dit jaar zijn deze kosten nader gespecificeerd en gelabeld, waardoor dit overzicht verder is geoptimaliseerd. Zo is de Rekenkamercommissie ook apart gelabeld, net als de opleidingskosten van de griffiemedewerkers zelf. De kosten van de medewerkers op de griffie, zoals loonkosten, huisvesting, ICT e.d. vallen niet ten laste van voornoemde budgetten.

U heeft in uw brief verder geconcludeerd dat raadsleden ingevolge de Verordening Rechtspositie raadsleden en fractievertegenwoordigers 2019 aanspraak kunnen maken op een

individueel opleidingsbudget (op pag. 2 en 3). Het begrote budget voor individuele en gezamenlijke opleidingen en trainingen zal, zoals u heeft geconcludeerd, inderdaad niet toereikend zijn ingeval alle raadsleden individueel aanspraak zouden maken op een dergelijk opleidingsbudget. Als kanttekening kan hierbij echter worden geplaatst dat deze situatie zich tot op heden (nog) niet heeft voorgedaan. Opleidingen worden normaliter aan de gehele raad of een onderdeel daarvan (commissie) aangeboden en afzonderlijke individuele aanvragen voor een opleiding zijn tot op heden niet bij het presidium aangebracht. De vraag of het opleidingsbudget voor zowel de gezamenlijke als individuele opleidingsmogelijkheden zou gelden en of dit budget dan voldoende is kan uiteraard indien gewenst alsnog worden besproken. Mogelijk kan dit leiden tot een aanpassing van de verordening dan wel van het budget; dit is uiteraard aan de raad om over te beslissen.

Met betrekking tot hetgeen u heeft opgemerkt over het griffieplan (op pag. 2) wil ik graag nog opmerken dat dit plan onderwerp van bespreking is met de werkgeverscommissie. Naar mijn visie is de werkgeverscommissie de eerste gesprekspartner van de griffier met betrekking tot de inzet van de griffie, zoals verwoord in het griffieplan. Ingeval een andere prioritering of aanvulling van daarin benoemde acties voor het komende jaar nodig blijkt, is dat het gremium waarin dit mijns inziens aan de orde zal komen.

Met betrekking tot de in uw brief benoemde overige mogelijke gespreksonderwerpen, zoals de vraag over het toereikend zijn van het fractiebudget (onder kopje 2), de mogelijk gewenste uitbreiding van de verantwoordingsinformatie over de besteding als ook de wijze waarop de ambtelijke bijstand het best tot zijn recht komt (onder kopje 3), kunnen indien de wens daartoe door de raad wordt onderschreven ook als onderwerp worden geagendeerd voor bespreking in het presidium dan wel in een bijvoorbeeld nog te vormen werkgroep van de raad.

De wens om complexere dossiers beter te ontsluiten via een thematische weergave (onder kopje 4) was reeds bij de griffie als actie genoteerd en hiertoe vindt al de nodige voorbereiding plaats.

De wijze waarop de beeldvormende fase wordt ingericht is momenteel ook al onderwerp van bespreking van de agendacommissie. Daar zal onder andere ook de vraagstelling over het openbare karakter van bijeenkomsten aan de orde komen.

Tot slot wil ik nog het belang onderschrijven van het door u voorgestane overleg dit komende jaar over de voorkeuren van de raad bij de inrichting van de rekenkamer en de te maken keuzes. Ook ik verneem graag of en op welke wijze de raad hierover in gesprek wenst te gaan.

Ik hoop met voorgaande reactie nog een nadere verduidelijking dan wel duiding bij de door uw gemaakte aantekeningen in uw Rekenkamerbrief te hebben kunnen geven.

Met vriendelijke groet,

Louise Marijnissen
Griffier